

המנהיגות ועל תפקידי בכורה בהגנה. בעת שנחמן בצר שהה בקורס מ"ממים של ההגנה בגבת, הוא החליף מכתבים עם רות. כמה ממכתבים אלה נעלמו בר. דרך אחד מהם הגיע אל רות כעבור זמן בתוך מעטפת מכתב ששלח לה משה בעלה.

לדברי טבת המשולש, הטראגי לאותה עת, לא חוסל במהרה, הדברים הסתכנו והלכו עד כי באפריל 1938... קם נחמן בצר, ארו את חפציו נמש את קבוצת שמרון ונסע לקיבוץ מעוז חיים... ודאי שליחסי עם משה ורות היה משקל בהחלטות.

מתקופה זו לערך מפסיקים חיי ה"משפחה של משה דיין לתפוס מקום בביוגרפיה שלו, הכתובה והלא כתובה. הוא החל אז לסלול את הקאריירה ה"צבאית-פוליטית שלו, שתפסה את מר"כ בית זמנו והייתה לתוכן העיקרי של חייו. יעל, בתם הראשונה, נולדה וזמן קצר לפני שמשא נאסר בין מ"ג אנשי ההגנה ונכלא לתקופה ממושכת בכלא עכו.

רק לתקופה קצרה, בין השנים 1941 ו-1942, כאשר התגוררו בירושלים, היו למשה ורות חיי משפחה מסודרים. זו התקופה היחידה כמעט שרעיו זוכרים בה הקדיש זמן רב למשפחה, והירבה להשתעשע עם בתו יעל בת השלוש. הם גם נולדו, בינואר 1942, בנם אהוד. אוסייני דיין, שלמרות שמגיל 20 היה נשוי, ומגיל צעיר יחסית הפך לבעל משפחה, אב לשלושה ילדים, הרי התכונה שאיפיינה אותו ביותר היא הבדידות. אפילו בתו, יעל, הגדירה אותו בשעתו: "הוא אדם בודד, מתוך בחירתו העצמית, בהכרה, במתכוון. הוא מחזיק את המשפחה לכלא שלו בעצמו."

בית דיין בשכונת צהלה, שהתפרסם לעיתים כה קרובות, לא היה מעולם קן משפחתי חמים. כי מעולם לא היתה קיימת משפחה אמיתית של דיין. עוד בטרם התחתנו כל שלושת ילדיו ועזבו את הבית, חי כל אחד מבני המשפחה בחדר משלו, כשכל אחד בא והולך כאוות נפשו, עוסק בענייניו ונפגש רק לעיתים חרוקות עם שאר בני המשפחה. רק העזרת של המשפחה, שמתה, היא שהיתה מקשרת ביניהם כמרכזי ה"משפחה".

אמר עליו אחד מכותבי הביוגרפיות של דיין: הוא נשאר הנער הנצחי, שאהב את אמו, שניתק עצמו אפריכך מכל מגע עם בני אדם, שדיכא בתוכו כל רגש, ושאינו יכול להקים משפחה אמיתית. כל מגעו עם בני אדם, גברים ונשים, הם בבחינת פגע וברח. אולי כמיהה של רגע לקונטאקט של ממש — וברחיה מיידית מקונטאקט זה.

חוסר הנאמנות, תכונה שאיפיינה את דיין כמעט/לכל אורך חייו, ביחסו ל"חבריו, למעריציו, לרעיו לדיעה ול-

החיים הכפולים

של דיין

עליהות האהבים של משה דיין מחוץ למסגרת הנשואין שלו, שימ" שו חומר רב לרכילות, אגדות ושמועות במרוצת 20 השנים האחרונות, מאז גודע שמו של דיין לציבור הרחב. חלק מפרשיות אלה זכו אף להנצחה בספרים, כמו בספרה של יעל דיין בתו, פנים חדשות במראה, ובספרה של הדסה מור, דרכים לזהות, שהיה מעין אוטוביוגרפיה.

על צד זה באישיותו של דיין, כתב שבתי טבת בביוגרפיה שלו: אף בטרם דובר על כך בספרים, סיפרו ותיקי מפא"י — שמאז ומתמיד אהבו לגלגל ברכילות אישית — כשט ששמע רוב הציבור, על החיבה הנמרצת שרוחש דיין לנשים. מעלליו בשטח זה שימשו לנושא יותר משיחה אחת בין עסקני מפא"י, וברור שמחמת היותו איש צבא, נגרל, לוחם עסור נצחון, הגדילו הולכי רכיל את הישגיו האמיתיים בעלילות מהדמיון.

לוותיקי מפא"י הפוריסאניים, או ה"צבועים", היה היתר בחיי האהבה של דיין בבחינת חסר בקלסתריו כמועמד מפלגתי. היו מהם שהקישו גזירה שווה מהמסור המשפחתי על המוסר הציבורי, מה אין אדם נאמן לאשתו, אין הוא נאמן למפלגתו וכו'. אין לדעת אם שאלת יחסיו מחוץ לנשואין היתה מגיעה לכלל דיון עקרוני במישור הגבוה של ראש הממשלה וראש מפא"י, לולא הועמד בן גוריון, במצב של לית ברירה, על ידי הבעל הנפגע עצמו. היה זה דב ירמיה, חברו של דיין מילדות בנהלל, ששרת בצה"ל ופרש ממנו בדרגת סגן אלוף.

ירמיה, שבעת שירותו הצבאי היה נשוי להדסה מור, פנה ב-1959 לבן גוריון בשני מכתבים, תבע ממנו להסיר את חסותו הציבורית והמפלגתית ממשא דיין בגלל מה שעלל לחיי הנשואין שלו ביחסיו עם הדסה. בן גוריון פסק כי יש להבדיל בין המישור הפרטי של חיי אדם לבין המישור הציבורי, לא קיבל את הטענה שדיין צבוע ולא הסיר את חסותו מדיין.

קבע טבת בביוגרפיה שלו: עמדה חד-משמעית זו של בן גוריון, שמה מיד בתחילת דרכו הפוליטית של דיין קץ לאפשרויות של ניצול פרשיות מחייו

סיבת הגירושין

רחל רבינוביץ', גרושתו של עורך-דין ירושלמי, ידידתו של דיין מזה 17 שנה העובדת כיום כעוזרת מיוחדת למנכ"ל השק"ם. היא חסיבה לגירושיו של שרה-ביטחון משה דיין.

האינטימיים כתעמולה סיעתית או מפ' לגחית עויינת לו, למעשה היתה ויש לו רק אהבה אחת מחוץ למסגרת נשואין, הנמשכת זה 17 שנה. אהבה זו היא אהבתו של דיין לרחל רבינוביץ'. זמן קצר אחרי מבצע סיני, אחרי שנודע לרות דיין באקראי על יחסיו של דיין עם אותה גברת רבינוביץ', שהיתה אז רעייתו של פרקליט ירושלמי ידוע, עמדו משה ורות דיין

בפני גירושין. היתה זו פולה בן-גוריון, רעייתו המ" נוחה של דוד בן-גוריון, שהטילה את הווטו שלה על גירושיו דיין. כאשר שמעה פולה על כוונתו של דיין להתגרש מרות, הודיעה לו בפסקנות כי אם יעשה זאת הרי יהיה עליו לראות את יחסיו עמה כגמורים. גם דוד בן-גוריון סבר אז שגירושין עשויים לפגוע בתד" הנישואין.

דיין קיבל עליו או את הדין. הוא לא נטש את בתו. כלפי חוץ המשיך לשחק את המשחק של אב המשפחה. המחנת את ילדיו, משתתף באירועים משפחתיים כמו ברית לנכדו באירועים ממלכתיים פומביים המשך להופיע לצד רעייתו, רות, שפיתחה לעצמה פעילות ציבורית, כלכלית ופוליטית משל עצמה. היחסים בין שניהם נשארו קורקטיים. למרות שלא היו כבעל ואשה. כל אותם שנים חי משה דיין חיים כפולים חיי השניים היו לצידה של הגברת רבינוביץ'.

היעדרות

מטכס השבעה

כל הארץ דיברה במשך שנים על יחסיו של דיין עם הגברת רבינוביץ'. אולם היתה מעין הסכמה, אפרי לו בין יריביו המושבעים של דיין, שיחסים אלה, הנערכים בגלוי ולעיני הציבור, אינם יכולים להוות חלק ב"משחק הפוליטי. זכותו של איש הציבור שלא הטיף מוסר בענייני הפרט לאחד רים, לשמור לעצמו חיים פרטיים משלו, נשמרה בקפדנות. משום כך לא נזכרה ולא פורסמה מעולם פרשת יחסיו זו של דיין. לראשונה היא פורסמה ברמו, ב"ביוגרפיה של שבתי טבת, שהופיעה ב"הוצאת שוקן.

רק אנשים מעטים מכירים את נושא אהבתו הממושכת של דיין מקרוב. ה"גברת רבינוביץ', כיום אשה נאה ובלונ" (המשך בעמוד 22)

הירוקה שלה, לאחר שיצאה מטקס הגירושין. עטופת מעיל-פרווה, מבעד לזגוגיות המכונית הרטובה הצליחה רות לשמור על חיוך. לצידה, מזכירתה היפהפייה מיקי ביטל.

דקה לאחר הגירושין

רות דיין, דקה לאחר הגירושין, "הסאבא"

גירושיה משר-הביטחון, ברגע בו נכנסה למכונית